

Letmý pohled na vzdělávání v roce 2016 Ukazatele OECD

Přehled v českém jazyce

Země nacházejí jiné způsoby, jak financovat vysokoškolské vzdělávání, než jen z veřejných výdajů

Země OECD vydávají v průměru 5,2 % svého HDP na vzdělávací instituce sahající od základního až k terciárnímu vzdělávání, přičemž kombinují veřejné a soukromé výdaje. Přibližně jedna třetina celkových výdajů je věnována na terciární vzdělávání, kde jsou výlohy na studenta nejvyšší. K vysokým nákladům přispívají vyšší náklady na pedagogy na terciárním stupni a převaha výzkumu a vývoje v terciárním vzdělávání.

Aby se zmírnila zátěž, která na napjatých veřejných rozpočtech již leží, více zemí přesouvá náklady na terciární vzdělávání z vlády na jednotlivé domácnosti. Ze soukromých zdrojů pochází v průměru 30 % výdajů na terciární instituce, což je daleko větší podíl než na nižších stupních vzdělávání, přičemž dvě třetiny těchto finančních prostředků pocházejí z domácností, často v podobě školného.

Protože mnoho vlád chápe, že vysoké školné může způsobilým studentům zabránit v tom, aby se zapojili do terciárního vzdělávání, umožňují určité rozlišení školného. Školné může být například vyšší pro studenty, kteří navštěvují soukromé instituce, či pro zahraniční studenty, nebo nižší pro studenty v krátkodobých programech terciárního stupně. Za účelem podpory studentů mnoho zemí také poskytuje stipendia, granty a veřejné půjčky nebo půjčky se státní zárukou, často za výhodných podmínek, aby studentům pomohly vyrovnat se s přímými a nepřímými náklady na vzdělávání. Během uplynulého desetiletí většina zemí zaznamenala nárůst počtu studentů terciárního vzdělávání, kteří využili veřejné půjčky nebo půjčky se státní zárukou - a zakončili studium s diplomem a zároveň s dluhem.

Genderová nerovnováha ve vzdělávání i mimo něj přetrvává

Je doloženo, že v posledních letech došlo k obratu v oblasti genderových rozdílů v terciárním vzdělávání - nyní jej absolvuje více žen než mužů. Ale u žen je stále menší pravděpodobnost, že zahájí a zakončí vyšší stupně terciárního vzdělávání, jako jsou doktorské nebo jim rovnocenné programy.

Rozdíly ve vzdělávání na základě pohlaví se odrážejí také v oblastech studia. V některých oblastech, jako jsou vědy a technické obory, jsou ženy nadále nedostatečně zastoupeny, a v jiných, jako jsou vzdělávání a zdravotnictví, jsou zastoupeny nadměrně. V roce 2014 zakončilo studium technického oboru titulem třikrát více mužů než žen a v oblasti vzdělávání získalo titul čtyřikrát více žen než mužů.

Genderová nerovnováha v oblastech studia se odráží na trhu práce - a konečně v příjmech. Absolventi technických oborů například v průměru vydělávají zhruba o 10 % více než ostatní absolventi terciárního vzdělávání, zatímco absolventi přípravy učitelů a pedagogiky vydělávají zhruba o 15 % méně.

Rozdíly na základě pohlaví existují také v samotné učitelské profesi. Procento učitelek se snižuje (ale mzdy mají tendenci se zvyšovat) s každým následujícím vzdělávacím stupněm. U ženy je také menší pravděpodobnost, že se stane ředitelkou školy, ačkoli ředitelé jsou často nabíráni z řad učitelů.

U přistěhovalců je menší pravděpodobnost, že se zapojí do všech stupňů vzdělávání

Vzdělávací systémy hrají rozhodující úlohu v integraci přistěhovalců do jejich nových komunit - a na trh práce hostitelské země. Například studenti z řad přistěhovalců, kteří uvedli, že navštěvovali předškolní vzdělávací programy, získali v testu čtení Programu OECD pro mezinárodní hodnocení žáků o 49 bodů více než studenti z řad přistěhovalců, kteří uvedli, že tyto programy nenavštěvovali. Tento rozdíl odpovídá zhruba jednomu roku vzdělávání. Ve většině zemí je však účast osob přistěhovaleckého původu na předškolních programech značně nižší než mezi ostatními studenty.

V mnoha zemích přistěhovalci ve studijních výsledcích zaostávají za svými vrstevníky narozenými v tuzemsku. Například podíl dospělých, kteří nedokončili vyšší sekundární studium, je větší mezi osobami přistěhovaleckého původu. V průměru 37 % osob ve věku 25-44 let přistěhovaleckého původu (ale jen 27 % osob ve věku 25-44 let bez přistěhovaleckého původu), jejichž rodiče nezískali vyšší sekundární vzdělání, jej samo nezískalo. Z důkazů také vyplývá, že u studentů narozených v tuzemsku je větší pravděpodobnost, že dokončí bakalářský nebo rovnocenný terciární program, než u studentů přistěhovaleckého původu.

Ostatní zjištění

Zapojení se do vzdělávání v raném dětství je na vzestupu: mezi lety 2005 a 2014 se zapojení tříletých dětí do předškolního vzdělávání zvýšilo z 54 % na 69 % a zapojení čtyřletých dětí vzrostlo v průměru ze 73 % na 85 %, a to ve všech zemích s údaji pro oba dva roky.

V zemích OECD je obecně míra nezaměstnanosti nižší (9,2 %) mezi osobami, jejichž nejvyšší dosažené vzdělání je vyšší odborné sekundární vzdělání, než mezi těmi, jejichž nejvyšší dosažené vzdělání je všeobecné vyšší sekundární vzdělání (10 %).

Mezi lety 2005 a 2014 se v zemích OECD obecně míra zapojení osob ve věku 20-24 let do terciárního vzdělávání zvýšila v průměru z 29 % na 33 %. Vzhledem k tomu, že se očekává, že v zemích OECD zakončí alespoň jeden terciární program před dovršením 30 let v průměru 36 % dnešních mladých lidí, je pravděpodobné, že dosahování terciárního vzdělání se bude zvyšovat.

Dokončení terciárního programu studentům často trvá déle, než se teoreticky očekává. V průměru ve všech zemích s údaji o jednotlivých studentech platí, že okolo 41 % studentů denního studia, kteří zahájí studium bakalářského nebo rovnocenného programu, tento program dokončí během jeho teoretické délky, zatímco 69 % studentů jej dokončí do tří let od konce teoretické délky.

Povolání učitele mladé lidi neláká a učitelé tudíž stárnou. Podíl učitelů v sekundárním vzdělávání ve věku 50 let a více se mezi lety 2005 a 2014 zvýšil v 16 z 24 zemí OECD, ve kterých jsou tyto údaje k dispozici. V Itálii a Portugalsku jsou méně než 3 % učitelů základních škol mladší 30 let.

Prostředí ve škole a pracovní podmínky učitelů zásadním způsobem ovlivňují ředitelé. V zemích, ve kterých jsou k dispozici údaje, v průměru více než 60 % ředitelů uvádí, že často přijímají opatření na podporu spolupráce mezi učiteli za účelem rozvoje nových výukových postupů, aby zajistili, že učitelé přijímají odpovědnost za zlepšení svých pedagogických schopností, a pomohli jim cítit odpovědnost za výsledky jejich studentů.

Navzdory hospodářskému útlumu v roce 2008 se v průměru v zemích OECD výdaje na studenta na všech stupních vzdělávání zvyšovaly. Mezi lety 2008 a 2013 se skutečné výdaje na studenta v oblasti základního až postsekundárního jiného než terciárního vzdělávání zvýšily o 8 % a v oblasti terciárního vzdělávání pak o 6 %. Finanční krize nicméně měla přímý dopad na mzdy učitelů: jejich mzdy byly v zemích OECD mezi lety 2009 a 2013 obecně zmrazeny nebo sníženy. Poté se začaly zvyšovat.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org , fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

Přečtěte si na portálu OECD iLibrary plné znění anglické verze!!

© OECD (2016), *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2016-en